

24. 7. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Svěřenský fond v novém občanském zákoníku

Nový kodex občanského práva obsahuje zcela novou úpravu svěřenského fondu. Svěřenský fond je svojí podstatou oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku spravované jmenovanou osobou (jedná se tedy o zvláštní druh správy cizího majetku). Na svěřenský fond lze nahlížet také jako na anonymní majetek bez vlastníka, jehož užitky a při zániku fondu i samotný majetek náleží osobě, která není uvedena v žádném z veřejně dostupných rejstříků. Pro předmětnou regulaci byl inspirací občanský zákoník Québecu, který tento institut typický pro anglosaské právo přizpůsobil charakteru práva kontinentálního.

Subjekty svěřenského fondu

Svěřenský fond může vytvořit kterákoliv osoba, která na základě své vůle vyčlenění svůj majetek nebo jeho část za určitým účelem. Tato osoba se tímto právním úkonem (jednáním) stává **zakladatelem svěřenského fondu**.

K tomuto oddělenému a nezávislému vlastnictví původní vlastník nemá žádná vlastnická práva. Příslušná práva vykonává na základě závazku majetek držet a spravovat **svěřenský správce** (ani ten však není vlastníkem svěřenského fondu).

Osoba, která má právo na plnění ze svěřenského fondu (tj. právo na plody nebo užitky anebo právo na majetek z fondu), je **obmyšleným svěřenského fondu** (ani ten není vlastníkem svěřenského fondu).

Přestože pro svěřenský fond je typické, že veřejnoprávní dohled je téměř vyloučen, ve zvláštních případech může zasáhnout **soud** (zejména při změnách a zániku svěřenského fondu).

Vznik svěřenského fondu

Podmínkou vzniku svěřenského fondu je **vyčlenění majetku z majetku zakladatele**. Vyčlenění je možné činit smlouvou nebo pořízením pro případ smrti. Zakladatel může svěřenský fond vytvořit k **veřejně prospěšnému účelu** (např. k podpoře sportovních aktivit mládeže). Další možností je vytvoření fondu k **účelu soukromému**, kterým může být prospěch určité osoby nebo její památka. Účelem svěřenského fondu ale může být také **investování pro dosažení zisku** k rozdělení mezi zakladatele, zaměstnance, společníky či jiné další osoby. Protože pro správu svěřenského fondu musí být ustaven svěřenský správce, je druhou nezbytnou podmínkou u svěřenských fondů vytvářených smlouvou **souhlas osoby označené za svěřenského správce** se svým jmenováním. Pokud je jmenováno více svěřenských správců, postačuje pro vznik fondu souhlas alespoň jednoho z nich. U fondů vytvářených pro případ smrti vznikají bez dalšího smrtí zůstavitele.

Svěřenský fond může být zřízen jednak **bezúplatně** rozhodnutím zakladatele věnovat část svého majetku určitému účelu, zřízení svěřenského fondu však může být sjednáno i **za úplatu nebo jiné protiplnění** (např. od osoby, která se má stát obmyšleným, ale i od osoby jiné).

Jiným důvodem vzniku svěřenského fondu může být i **zvláštní zákon**.

Z formálních náležitostí je nezbytné, aby svěřenský fond měl **vlastní označení**, které vyjadřuje jeho účel a obsahuje slova svěřenský fond a dále měl vlastní **statut** (viz níže).

Statut svěřenského fondu

Statut svěřenského fondu vydává **zakladatel** povinně **ve formě veřejné listiny**. V případě, že zakladatel vytváří fond poručením pro případ smrti, může znění statutu zahrnout do tohoto poručení. Mezi **podstatné náležitosti statutu** patří:

- označení svěřenského fondu,
- označení majetku, který tvoří svěřenský fond při jeho vzniku,
- vymezení účelu svěřenského fondu,
- podmínky pro plnění ze svěřenského fondu,
- údaj o době trvání svěřenského fondu; není-li uvedena, platí, že fond byl zřízen na dobu neurčitou, a
- má-li být ze svěřenského fondu plněno určité osobě jako obmyšlenému, určení této osoby, nebo způsobu, jak bude obmyšlený určen.

Správa svěřenského fondu

Správu svěřenského fondu vykonává **správce svěřenského fondu** na základě **jmenování zakladatelem a přijetí závazku fond držet a spravovat**. Zakladatel má také možnost **ve statutu určit jiný způsob** jmenování a odvolávání správce. Pokud správce zakladatel nejmenuje ani ho nelze určit podle statutu fondu, pak je na návrh osoby, která má na jmenování právní zájem (typicky obmyšlený), oprávněn správce jmenovat **soud**.

Správce fondu může být **každá svéprávná fyzická osoba** (člověk). Právní osoba se může stát správcem fondu jen na základě zvláštního zákona.

Specifickým případem je situace, kdy **zakladatel správcem** jmenuje sám sebe nebo **obmyšleného**. Nový občanský zákoník tuto možnost nevylučuje, avšak stanoví pro ni další podmínky. V takovém případě musí mít svěřenský fond ještě dalšího správce, který nebude ani zakladatelem, ani obmyšleným a oba správci musí v takovém případě činit právní úkony (jednat) společně.

Svěřenskému správci náleží **plná správa** majetku ve svěřenském fondu, může tedy s majetkem činit cokoli, co je nutné a užitečné (např. změna jeho podstaty, jeho rozmnožování a investování). Do veřejného seznamu nebo do jiné evidence se svěřenský správce zapíše jako vlastník majetku ve svěřenském fondu s poznámkou „svěřenský správce“.

Svěřenský správce musí plnit i **všeobecné povinnosti stanovené pro správu cizího majetku** a další povinnosti vyžadované příslušnými právními předpisy, např. vůči osobám vykonávajícím dohled nad správou svěřenského fondu (viz níže).

Dohled nad správou fondu

Právo dohledu nad správou svěřenského fondu náleží **zakladateli** svěřenského fondu (v případě smrti nebo zániku zakladatele jeho právnímu nástupci) a stejné právo náleží také **obmyšlenému**. Pokud obmyšleného nelze určit nebo obmyšlený ještě není, jmenuje zakladatel fondu osobu, která je oprávněna dohled vykonávat v zájmu obmyšleného (v případě, že takový postup není možný nebo je zakladatel nečinný, jmenuje takovou osobu na návrh soud). V určitých zvláštních případech může zákon stanovit i zvláštní kontrolní působnost jiné osoby nebo veřejného úřadu.

Osoba oprávněná vykonávat dohled nad správou svěřenského fondu, musí od svěřenského správce

obdržet **oznámení**, že mu vzniklo právo dohledu a vůči komu je může uplatnit. V předmětném oznámení musí být uvedeno alespoň označení, účel a doba trvání daného fondu a jméno a adresa svěřenského správce.

Dohled lze vykonávat prostřednictvím žádosti svěřenskému správci o umožnění **kontroly dokladů** o svěřenském fondu nebo **předložení vyúčtování, zprávy** nebo **jakékoliv jiné informace**.

Zakladatel, obmyšlený nebo i jiná osoba, která na tom má právní zájem, **může soudu navrhnout**, aby svěřenskému správci určitý **právní úkon (jednání) uložil nebo zakázal**, anebo aby svěřenského **správce odvolal nebo jmenoval nového**. Tyto osoby se také mohou **dovolat neplatnosti právního úkonu (jednání)**, kterým správce poškozují svěřenský fond nebo právo obmyšleného. Při postupu sledujícím ochranu svěřenského fondu musí být ovšem respektována obecná ustanovení o **ochraně práv třetích osob nabytých v dobré víře**. Je-li navíc svěřenský správce bez dostatečného důvodu nečinný, soud pověří osobu, která podala návrh na zahájení nebo vedení řízení, vystupováním v zájmu svěřenského fondu místo svěřenského správce a jeho jménem.

Účastní-li se svěřenský správce, zakladatel nebo obmyšlený činů sledujících úmyslné poškození práv zakladatelova věřitele nebo poškození svěřenského fondu, jsou zavázáni společně a nerozdílně.

Změny svěřenského fondu

Do svěřenského fondu může po jeho vzniku **příspěť** kdokoli další, ať již bez nároku na protiplnění, anebo proto, aby se sám stal obmyšleným svěřenského fondu. Osoba přispívající do fondu se **nestává zakladatelem** fondu ani jí nenáleží práva zakladatele svěřenského fondu.

Jedním ze zvláštních případů, kdy **může zasáhnout soud**, jsou právě změny svěřenského fondu. Soud může na návrh rozhodnout, že svěřenský fond zruší, pokud je dosažení účelu svěřenského fondu nemožné nebo obtížně dosažitelné, zejména následkem okolností zakladateli neznámých nebo pro zakladatele nepředvídatelných. Jedná-li se o svěřenský fond zřízený za veřejně prospěšným účelem, může soud rozhodnout, že jeho původní účel nahradí podobným účelem. Lze-li ve shodě s původním úmyslem zakladatele účelu svěřenského fondu dosáhnout nebo mu lépe prospět změnou statutu fondu, soud statut upraví. Soud si musí při řízeních o změně svěřenského fondu vyžádat stanovisko zainteresovaných osob.

Zánik svěřenského fondu

Odpadnou-li důvody existence svěřenského fondu **uplynutím času, dosažením účelu** nebo z **jiných příčin**, správa fondu končí. Skončení správy nevede současně k zániku fondu, protože tím okamžikem by ztratil povahu samostatného vlastnictví. Svěřenský fond tedy **zaniká až převodem majetku do vlastnictví oprávněné osoby** (v případě fondu veřejně prospěšného **převodem do jiného svěřenského fondu s obdobným účelem**).

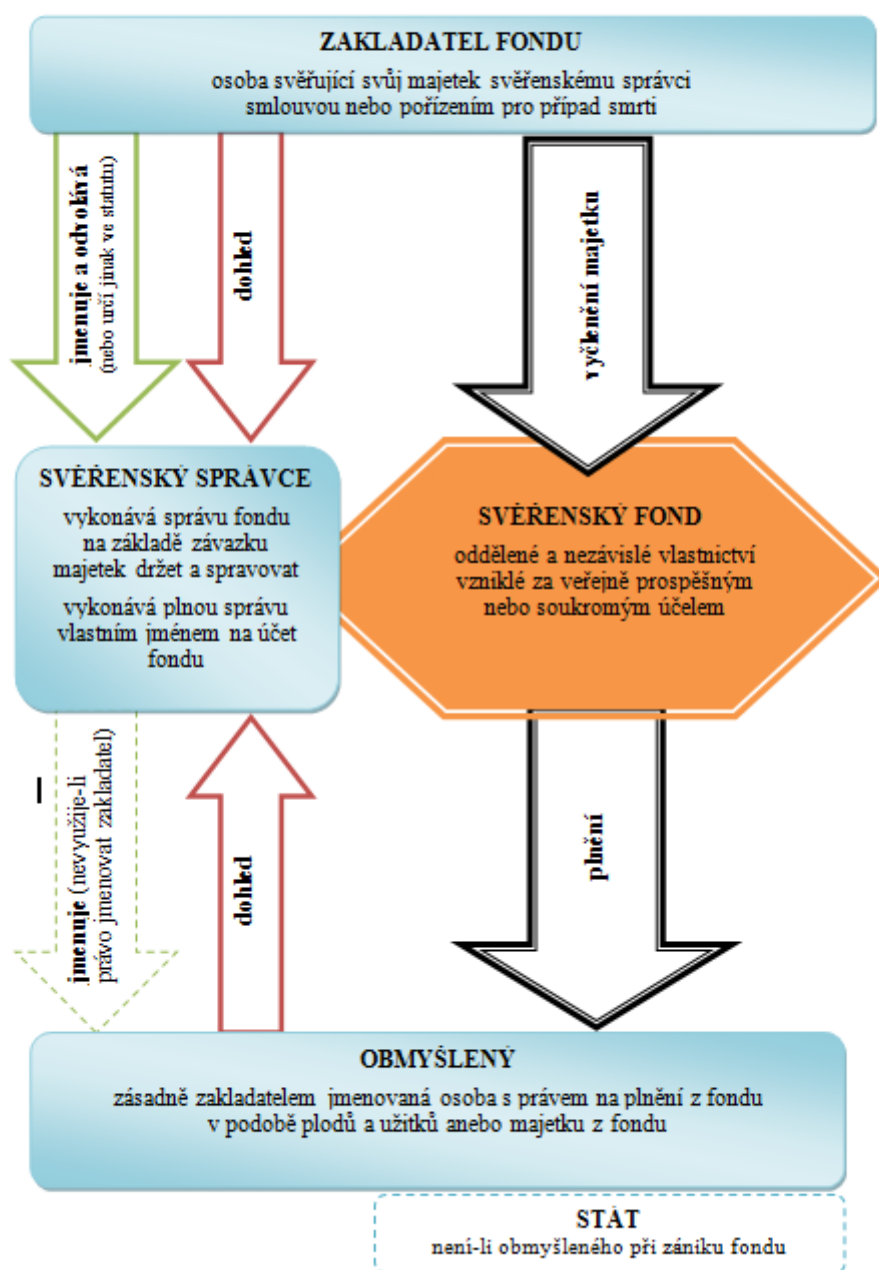
Kdo je oprávněnou osobou k získání majetku z fondu má **stanovit statut** fondu, jinak náleží majetek ze svěřenského fondu obmyšlenému; není-li **obmyšlený**, pak tento majetek připadne **zakladateli** svěřenského fondu. Není-li žádný z nich, pak připadá majetek **státu**.

Zanikne-li fond veřejně prospěšný, naloží s majetkem svěřenský správce dle statutu fondu. Neurčují-li statut, jak má být s majetkem naloženo, může soud na návrh svěřenského správce rozhodnout, že majetek bude **spojen s jiným svěřenským fondem** nebo **vydán právnické osobě**, které slouží stejnému nebo zhruba stejnému veřejnému účelu. Soud si musí vyžádat stanovisko osob vykonávajících nad fondem dohled.

Mgr. Tomáš Liškutín,
externí doktorand Právnické fakulty MU

SVĚŘENSKÝ FOND

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)